

EVEN VOORSTELLEN

Platform Medezeggenschap MBO

“Die kennisuitwisseling is goud”

Het Platform Medezeggenschap MBO is een platform met een enorme achterban. Bijna alle ondernemingsraden in het mbo zijn erbij aangesloten: 44 van de 53 onderwijsinstellingen. Deze OR's vertegenwoordigen in totaal ongeveer 60.000 medewerkers. Wat doet dit platform en wat maakt het zo aantrekkelijk?

Door Liza Arends en Helene Hubers

Wouter van der Toorn is sinds 2023 voorzitter van het platform. In het dagelijks leven is hij programmamaleider van de opleidingsschool van ROC Mondriaan in de regio Den Haag. Daarvoor was hij jarenlang – en met veel plezier – docent economie. En hij is sinds zes jaar voorzitter van de ondernemingsraad van ROC Mondriaan. Het bestuur van het platform bestaat uit leden en gepensioneerd leden van OR's van MBO's. Wouter is nog aan het werk, maar, zegt hij: “Je kunt gerust stellen dat wij draaien op onze pensionado's die nog lang niet zijn uitgekeken op het onderwijs en de medezeggenschap.”

Het platform bestaat sinds 1992 en biedt ondersteuning, kennisuitwisseling en belangenbehartiging voor ondernemingsraden in het MBO.

Een 'voetbalclub'

Wouter: “Ik vind het platform als plek om kennis te delen superbelangrijk. De bijeenkomsten van het platform zijn geweldig. Daar zie je collega's die in een heel ander deel van Nederland in een totaal ander instituut met precies hetzelfde bezig zijn als waar ik mee bezig ben. Die ontmoeting, die uitwisseling, die is goud. Maar het is in de basis ook gewoon 'een voetbalclub' waarbij we bezig zijn om.... Weet je, we zijn bezig de 'wedstrijden' voor het volgend jaar te organiseren. We gaan cursussen aanbieden en daar hebben we trainers voor nodig. We organiseren de tweedaagse, waar de voorzitter van de MBO Raad een verhaal moet komen houden, we moeten een hoogleraar hebben met een leuk verhaal, er moeten workshops zijn, er moeten locaties en hotels geregeld worden... Wat zal ik ervan zeggen? Het is gewoon een klus.”

EVEN VOORSTELLEN

Speerpunten van het platform zijn onder andere: arbeidsvoorwaarden, strategische medezeggenschap en werkdruk. Het platform organiseert themadagen en zorgt voor scholing van OR-leden. Het scholingsaanbod van het platform sluit aan bij de speerpunten. Jaarlijks organiseert het platform een tweedaagse voor alle OR's in het MBO. Daar komen zo'n driehonderd medezeggenschappers op af. Elke tweedaagse heeft een eigen thema waar lezingen en workshops op zijn geïnspireerd. In 2024 was dat *De kunst van inspraak* en in 2023 *Veiligheid en vertrouwen komen te voet en gaan te paard*.

Werkdruk en zeggenschap over het werk zijn dit jaar twee van de speerpunten. In de tweedaagse staat zeggenschap centraal. Daarbij horen ook aandacht voor het professioneel statuut en uitvoering van de regeling werkoverleg.

'Wet medezeggenschap MBO'

Het platform vindt de WOR eigenlijk niet geschikt voor een school. De hele wirwar van wetten zou Wouter sowieso graag willen vervangen door één andere, niet bestaande wet: de Wet medezeggenschap MBO. Wouter: “Als er een goede wet zou zijn voor medezeggenschap in het MBO, dan hadden wij het als platform misschien een stuk minder druk.”

Elk jaar geeft Wouter voor het platform een workshop van een dag waarin hij de bevoegdheden buiten de WOR behandelt. Een van die bevoegdheden is een onderwerp waar het platform druk mee is: het instemmingsrecht op hoofdlijnen van de begroting. Dat recht is geïntroduceerd met de Wet versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen, die van kracht werd vanaf de begrotingscyclus voor het jaar 2018. Ondernemingsraad en studentenraad hebben gezamenlijk instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting. Een recht dat aanleiding geeft tot interessante en ingewikkelde discussies. Want wat zijn hoofdlijnen? Dat is in de wet niet uitgewerkt, omdat het per onderwijsinstelling anders is. Vergelijk het met de woorden 'redelijk' en 'belangrijk' in de WOR die ook niet zijn uitgewerkt. Wouter zegt hierover: “De hoofdlijnen van de begroting zijn in de wet te vaag omschreven. Dat zou helderder kunnen, met de procedure die daarop volgt. OR's kunnen er steun aan hebben als dat genuanceerder is vastgelegd.”

Het platform onderzoekt elk jaar onder de leden hoe gaat het met die hoofdlijnen van de begroting. Wouter: “Dan zien we dat bij twintig procent van de instellingen de ondernemingsraden ontevreden zijn over het proces. Maar als je kijkt naar de jurisprudentie is er ooit maar één casus geweest bij de geschillencommissie. Dus dat wil zeggen dat er

Medezeggenschap middelbaar en hoger onderwijs

Medezeggenschap middelbaar beroepsonderwijs

In het middelbaar beroepsonderwijs geldt de Wet op de ondernemingsraden. Studenten hebben een eigen studentenraad, gebaseerd op de Wet educatie beroepsonderwijs (WEB).

Bijzondere rechten

Ondernemingsraden in het MBO hebben een aantal bijzondere rechten. Zo kent het MBO via de cao extra adviesrecht toe (conform artikel 25 WOR) aan onder andere aanbod van opleidingen, onderwijskwaliteitsbeleid, deelneming aan onderwijskundige experimenten voor het personeel en meerjarig financieel beleid. En extra instemmingsrecht (conform artikel 27 WOR) aan bijvoorbeeld organisatie van de examens, formatiebeleid, taakbelastingsbeleid, taakverdelingsbeleid, werkdrukplan en het medezeggenschapsstatuut.

Extra bevoegdheden

Extra bevoegdheden zijn ook geregeld in een aantal wetten en regelingen. Het gaat om de Wet educatie en beroepsonderwijs (Web), de Wet versterking bestuurskracht onderwijsinstellingen en de Wet studievoorschot hoger onderwijs. Die laatste wet geeft de medezeggenschap instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting. In de Web is het professioneel statuut opgenomen. Dat professioneel statuut waarborgt de zeggenschap van de docent en bevat bepalingen over professionaliteit en afspraken over extra bevoegdheden van de ondernemingsraad.

Extra instemmingsrecht

In 2023 lanceerde de overheid de Werkagenda MBO 2024-2027. In deze werkagenda heeft de OR een cruciale rol. Het instemmingsrecht op 51 toetsingsindicatoren – waaronder de plannen voor het carrièreperspectief van docenten – is hierin opgenomen. Instemming van de ondernemingsraad is één van de subsidievoorwaarden voor onderwijsinstellingen. Plannen kunnen pas na instemming door de ondernemingsraad worden ingediend en worden vooraf beoordeeld op intentie en ambitie. Dit betekent dat de ondernemingsraad een beslissende maar ook moeilijke positie heeft.

eigenlijk geen ruzie wordt gemaakt over die hoofdlijnen van de begroting. Tegelijkertijd heeft één op de vijf niet het gevoel dat ze echt wat te zeggen hebben als het gaat over die hoofdlijnen. Ik vind dat een substantieel aantal. Er gaat bijvoorbeeld veel mis bij aanleveren van de documenten en bij het moment van aanleveren. Zeker als er net een nieuwe OR zit.”

Samenwerking met de studentenraad

Bijzonder is dus dat ondernemingsraad en studentenraad gezamenlijk al of niet instemming moeten geven aan de hoofdlijnen van de begroting. De samenwerking met de studentenraad is verder beperkt, in ieder geval op de MBO-instelling waar Wouter werkt. De ondernemingsraad en studentenraad spreken elkaar regulier twee keer per jaar. Naast het instemmingsrecht op de hoofdlijnen van de begroting hebben beide raden adviesrecht op het profiel van een nieuw te benoemen bestuurder. Daarin trekken ze ook samen op. Wouter geniet van de samenwerking. Hij vertelt dat hij de studentenraad onlangs een cursus heeft gegeven over de begroting: “Ik ben gek op die lui. Daardoor hou ik het al 25 jaar vol op school. Ik kan er heel erg van genieten en ik heb erg met ze gelachen.” Gevraagd of samenvoegen van beide raden – zoals op het HBO en de universiteit – voordelen heeft, zegt Wouter: “Ik kan goed met studenten praten. Maar ze spreken wel een andere taal. Daar gaat het meer van ‘je weet toch van die doekoe?’” In een benoemingsadviescommissie gaat de samenwerking erg goed. Maar verder hebben beide raden hun eigen prioriteiten.

Ambtelijk secretaris

In grote MBO's in de randstad is de ondersteuning door het ambtelijk secretariaat doorgaans goed geregeld. De ambtelijk secretarissen van de vier grote steden zien elkaar regelmatig in hun eigen intervisiegroep. OR's van kleinere ROC's hebben niet

*“Specialist
medezeggenschap is
een veel betere
ladingdekkende term”*

altijd een ambtelijk secretaris. Vaak hebben die wel een gekozen secretaris.

In 2024 organiseerde het platform een dag speciaal voor ambtelijk secretarissen. Er waren 23 bezoekers, die zo enthousiast waren dat er dit jaar weer een

dag voor hen wordt georganiseerd. Voor Wouter in de grote Haagse instelling is de ambtelijk secretaris de ‘ruggengraat’ van de OR. Hij noemt de ambtelijk secretaris “het fundament waar je op kunt bouwen.” Het bestuur van het platform onderzoekt op dit moment de mogelijkheid om een kwaliteitszetel in het bestuur beschikbaar te stellen voor een ambtelijk secretaris.

Op de valreep breekt Wouter een lans voor een andere benaming van de ambtelijk secretaris: “specialist medezeggenschap is een veel betere ladingdekkende term.” Een van de redenen dat hij die andere titel bepleit, is dat de ambtelijk secretaris te vaak als een secretaresse wordt gezien. “Ik heb een paar van die eigenwijze ondernemingsraadsleden die zeggen, ‘joh, plan even een afspraak voor me in’. Ik vind dat gewoon niet oké. Het doet geen recht aan het vak.”

WOUTER VAN DER TOORN

Programmaleider
opleidingsschool ROC
Mondriaan

Voorzitter bestuur Platform
Medezeggenschap MBO

Voorzitter ondernemingsraad
ROC Mondriaan

